

Wat vindt het parlement?

Een inbreker met „een ferme tik” het huis uitjagen? Premier Rutte heeft er alle begrip voor, zei hij vorig jaar bij de presentatie van het regeerakkoord. Maar wat als de inbreker in coma raakt, zoals begin deze maand in het Frans van Otten Stadion in Amsterdam gebeurde? Een beveiliging van het stadion wordt nog steeds vastgehouden door de politie, omdat hij de inbreker zou hebben mishandeld. De 50-jarige inbreker kreeg een hartinfarct nadat hij door een beveiliging in een wurggreep werd gehouden. Hij ligt in coma en wordt kunstmatig in leven gehouden.

Rutte zei over het incident dat burgers het recht hebben om hun goederen te verdedigen met geweld, mits „proportioneel”. Hero Brinkman noemde de comateuze toestand van de inbreker een „beroepsrisico”. Vanuit de oppositie klonk al snel het geluid dat het incident een direct gevolg is van rechtse geweldsretoriek.

Rond de verkiezingen afficheerde de VVD zich graag als partij die opkomt voor de rechten van de slachtoffers van inbraak. Op aandringen van de VVD vaardigde het Openbaar Ministerie (OM) dit jaar een nieuwe richtlijn uit, die burgers meer vrijheid geeft om zich te verdedigen tegen geweld. Ze worden pas aangehouden als na politieonderzoek blijkt dat zij niet uit noodweer hebben gehandeld. Minister Opstelten (Veiligheid en Justitie, VVD) zei in een toelichting er „geen bezwaar” tegen te hebben „als je een klap uitdeelt aan iemand die je hele hebben en houwen vernielt”.

Worden dieven vaak verjaagd?

Het komt heel vaak voor dat een slachtoffer van een overval of inbraak zich verweert. Vorig jaar december overleed een 20-jarige man nadat hij, samen met een jongen van 19, een supermarkt in Moerkapelle had overvallen. Er werd geschoten met een vuurwapen. Bij een confrontatie met het supermarktpersoneel werd de overvaller van de trap geduwd, waarna hij zijn nek brak.

In november 2010 verjoeg de eigenaar van een Blokker-filiaal in Zaltbommel drie overvallers met een karatetrap. Ze overvielen hem toen hij de dagopbrengst naar de bank bracht. De burgemeester van Zaltbommel zei achteraf: „Geweldig dat mensen dit doen. Sla ze maar verrot.”

Hoe is dat in het buitenland?

In de rest van Europa zijn de richtlijnen over geweld tegen inbrekers ongeveer hetzelfde als in Nederland. In de Verenigde Staten zijn ze veel vrijer. Daar geldt de zogenaamde *Castle Doctrine*: je huis (en in sommige staten ook je auto) is je 'kasteel', waarin je het recht hebt om dodelijk geweld te gebruiken als iemand het binnendringt. Een inbreker vermoorden is dus legaal. „In Europa achten wij het leven van een inbreker meer waard dan onze televisie”, zegt Nico Kwakman. Hij is universitair docent strafrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen. „Maar in Amerika hechten ze zo veel waarde aan de privéomgeving dat die even belangrijk is als het leven van de inbreker. In feite kan dus de doodstraf op inbraak staan.”

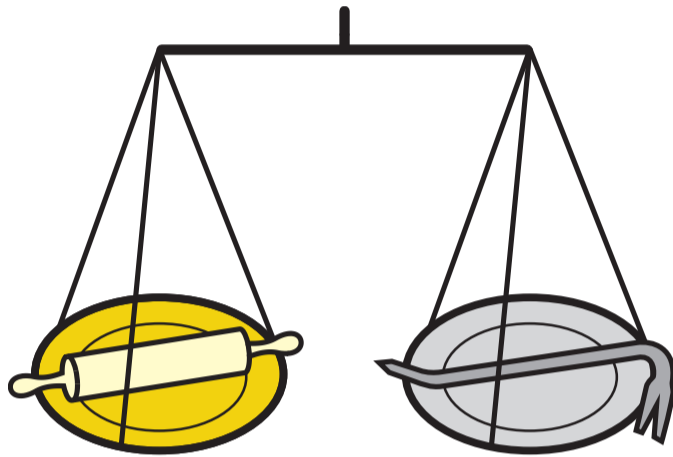
Is er een kwestie in het nieuws die je graag in een bredere context geplaatst ziet? Tip dan de redactie via paginadrie@nrc.nl of twitter de hoofdredacteur via @rob-wijnberg

Stappenplan: hoe mep ik de inbreker uit mijn huis?

De afgelopen maanden verdwenen er iPhones uit de kleedkamers van het Frans van Otten Stadion in Amsterdam en koolzuurcilinders die 120 euro aan statiegeld opbrengen. Drie stadionmedewer-

kers en een beveiliging besloten de inbreker op te wachten. Op een avond was het raak: de inbreker werd op heterdaad betrapt en de beveiliging nam de man in een nek-klem. Onvoorzien gevolg: de 50-jarige inbreker raakte in coma. Nu zit de beveiliging vast wegens poging tot doodslag. De zaak zorgde voor ophef in de Tweede Kamer. Maar wat moet je zelf weten voordat je een inbreker het huis uit jaagt?

Door REINIER KIST en MAITE VERMEULEN

Stap 2: bereid je voor

Mag je jezelf bewapenen tegen inbrekers? Een Nederlandse appelboer hing een geweer op bij de voordeur, en zette dat 's nachts op scherp zodat het zou schieten zodra er iemand binnenkwam. Zo'n boobytrap zetten mag niet, oordeelde de rechter.

Maar bijvoorbeeld een honkbalknuppel onder je bed leggen? Dat kan in ieder geval een succesvol beroep op noodweer in de weg staan. Door je te bewapenen neem je namelijk het risico op escalatie. Het gevaar bestaat dat je het wapen te snel gebruikt.

Wie een inbreker in koelen bloede neerschiet, kan dan ook op weinig

begrip van de rechter rekenen.

Wapens in huis hebben mag sowieso niet, maar dat is niet relevant als het om inbraak gaat. Zo werd een vrouw vrijgesproken nadat ze indringers in haar huis had neergeschoten (er was sprake van noodweerecces omdat ze werd aangerand), maar ze werd wel veroordeeld voor illegaal wapenbezit.

Waakhonden zijn een grensgeval. Je moet in ieder geval een bord ophangen met een waarschuwing. Aggressieve honden op een inbreker afsturen mag in geen geval: de eigenaar neemt dan het risico dat de inbreker wordt doodgebeten.

Stap 3: houd de inbreker aan

Als je een inbreker op heterdaad betrapt, mag je hem aanhouden. Maar je mag daarbij geen onnodig geweld of wapens gebruiken. Doe je dat wel, dan maak je je schuldig aan eigenrichting. Dat betekent: daders van misdrijven bestraffen zonder dat hier een rechterlijke procedure aan te pas komt, en dat is strafbaar. Mocht je toch buitenproportioneel geweld gebruiken, dan kun je daar nog mee weggelaten met een beroep op noodweerecces. Een inbreker aanhouden doe je door te roepen: „Halt! Burgerarrest!” Vervolgens neem je hem in de houdgreep. Even opsluiten kan ook. „Maar pas daarmee op”, zegt docent strafrecht Nico Kwakman. „Voor je het weet word je beschuldigd van onrechtmatige vrijheidsbeneming.”

Stap 1: ken de regels

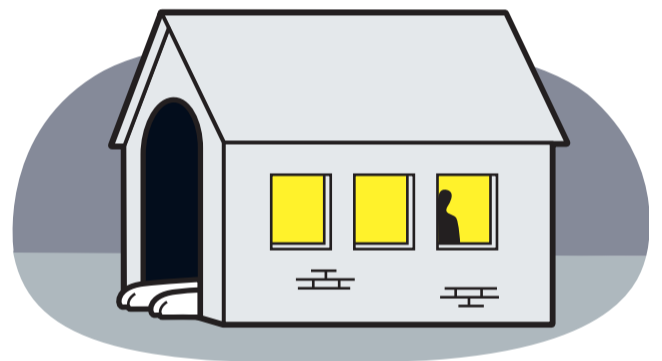
Of je een inbreker mag slaan hangt af van twee rechtsbeginselen: noodweer en noodweerecces. Noodweer wordt in artikel 41 van het Wetboek van Strafrecht uitgelegd als het gebruiken van geweld voor 'de noodzakelijke verdediging van eigen of eens anders lijf, eerbaarheid of goed tegen ogenblikkelijke, wederrechtelijke aanranding.' Let daarbij op de frase 'of eens anders': het gaat niet alleen om je eigen lijf, eerbaarheid en goed. Als je in een museum iemand een mes ziet trekken om een schilderij aan gort te snijden, mag je dat mes dus uit zijn handen trappen.

Het 'noodzakelijk' verdedigen slaat op proportionaliteit: toen een vrouw een tasjesdief doodreed, oordeelde de rechter dat dit niet propor-

tioneel was. Maar hoe extremer de situatie, hoe meer er mag.

Verder moet je kiezen voor het minst ingrijpende middel. Docent strafrecht Nico Kwakman: „Als een oud vrouwtje je wil neersteken met een breinaald mag je haar niet met een dubbelloops geweer neerschieten. Je kan dan namelijk ook de breinaald afpakken, of wegrekken.”

Mocht je de grenzen van noodweer overschrijden, door bijvoorbeeld een inbreker nog eens na te trappen, dan kun je een beroep doen op noodweerecces. Dat kan als er sprake is van hevige emotie, waardoor je ontoerekeningsvatbaar wordt. Bewakers worden geacht hierop voorbereid te zijn en zullen dus niet snel aanspraak kunnen maken op noodweerecces.

Illustraties Rik van Schagen

Bronnen: François Kristen, hoogleraar straf(proces)recht aan de Universiteit Utrecht en Nico Kwakman, universitair docent strafrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Advertentie

AAG

Moderne & Hedendaagse Kunst

Van Popart tot Nieuwe Haagse School

Veiling:

Maandag 28 november

Kijkdagen:

Vrijdag 25 t/m zondag 27 november, 10 - 17 uur

Meer informatie: www.aag.com

Amsterdam | Lekstraat 63 | 1079 EM

Stap 4: hup, er achteraan!

Een inbreker achtervolgen mag. Maar ook hier moet het geweld dat wordt gebruikt proportioneel en noodzakelijk zijn. In 2002 renden de eigenaar en bedrijfsleider van een Albert Heijn in Amsterdam achter een winkeldief aan, waarop ze hem mishandelden. Die mishandeling leverde hun een boete op, die prins Bernhard aanbood te betalen.

Bovendien geldt ook hier het gevaar voor escalatie. Anderen kunnen namelijk bij het geweld betrokken raken. In het Gelderse Kerkdriel werd tijdens de jacht op een inbreker een achtjarig kind aangereden.